

Özel Eğitimde Aile Eğitimi

Özel Eğitim III.

III-Özel Gereksinimli Çocuk ve Aile

Özel Gereksinimli Çocuğa Sahip Ailelerin Özellikleri

Ailenin katılımını ve karşılaştıkları sorunlarla baş etmelerini etkileyen etmenler

- Aile büyüklüğü
- Kültürel yapısı
- Anne babanın kişilik özellikleri
- Eşlerin birbirine yakınlıkları ve destek olup olmadıkları
- Evlilik uyumu
- Dini inanışları
- Yakın çevrenin ve toplumun özellikleri
- Aile bireylerinin sosyo ekonomik düzeyleri
- Sağlık
- Kişilik özellikleri
- Çocuk ihmali ve istismarı
- Yoksulluk
- Çocuğun cinsiyeti
- Özrün türü ve derecesi

-
- Gelişimsel geriliği olan Türk ailelerinde anne babaların yarısına yakını ilkokul düzeyinde eğitim düzeyine sahiptir (Cavkaytar, Banu ve Baklan-Çetin, 2007)
 - Annelerin %65.8'i ev hanımı
 - Yarısı asgari ücretle geçiniyor
 - Sosyo ekonomik düzey düştükçe ailede yaşayan birey sayısı artmaktadır
 - SED yüksek olanların çocukları üniversite birimlerinde düşük olanların çocukları eğitim uygulama okullarında eğitim alıyorlar

Ailelerin çocuğa uyum süreci

- Ailenin çocuğun gelişimine göre geçirdiği aşamalar
 - Hamilelikten doğuma kadar *imgeleme*
 - Çocuk ile aile bireyleri arasında bağlanmanın gerçekleştiği *bakım*
 - Çocukun toplum kurallarını anlaması için ailenin çocuğa yardımcı olduğu dönem *otorite*
 - Çocukun toplumsal gerçekliği anlaması için ailenin yardım ettiği ve okul öncesinden ergenliğe kadar devam eden dönem *rehberlik*
 - Ailenin ve çocuğun karşılıklı olarak yapılandırdıkları *karşılıklı bağlılık*
 - Çocukun kendi başına yaşamaya başlamaya hazır olduğu *ayrılış* (Galinsky, 1987; Akt. Berger, 2008)

Özel gereksinimli çocuğu olan ailelerin bu süreçlerde yaşadıkları

- **Erken çocukluk döneminde** doğru tanı konması, ailenin ÖG durumundan haberdar edilmesi, ÖG çocukların hizmet almaya başlaması, uzmanlarla işbirliği
- **Okul çağında,** yeni hizmetler bulma, yasal hak ve sorumlulukların öğrenilmesi, okula karar verme, akademik etkinlikler dışında etkinliklerin planlanması
- **Ergenlik döneminde,** yetersizliğin uzun süreli doğası, uzun süreli bağlılığın etkilerinin farkına varılması, cinsiyeti ve cinsellik ile ailenin yüzleşmesi

-
- Ergen akranların çocuğu reddetmesi, çocuğun yaşına uygun etkinliklerin bulunması, meslek seçimi ve eğitim alınması
 - Yetişkinlik döneminde, yetişkin yaşamına geçiş, aileden uzak sosyalleşmenin sağlanması, ebeveynlerin ölümü ile çocukların korunması ile ilgili konular ile aileler ilgilenmekte ve sorunları çözmeye çalışmaktadırlar.

-
- İmgelem sürecinde, ailenin beklentileri, sosyo ekonomik statüsü, ailenin yapısı, dini, kültürel yapıları ile yaşam algıları çocuğun tanı alması ile verecekleri tepkileri etkilemektedir.

-
- Bebeğin beklenenden farklı doğması anne babaların bebeklerine ve kendi yaşamlarına ilişkin geliştirmiş oldukları planların değiştirilmesini gerektirebilir.
 - Örn., bebeğin bakımı için anne işten ayrılmak zorunda kalabilir, yakın akrabalar çocuğun eğitimine destek olmak üzere aileyle birlikte yaşamaya başlayabilir, çocuğun iyi bir eğitim alabilmesi için başka bir şehre taşınılabilir.
 - Bu durumlar ailenin yeniden yapılandırılmasını gerektirebilir

-
- Yeni bir yapılandırma kendi başına kaygı verici bir durumdur.
 - Engelli bir çocuğu kabullenme ve uyum sağlama sürecinde anne babalar farklı duygular yaşayabilirler

ÖG çocukların anne babalarının duyguları

- Anne babalar, ÖG çocukları olduğunu öğrendiklerinde normal ve mükemmel çocukla beraber kendilerinin bir parçasının da sonsuza kadar yitildiğini hissederek
- Ailenin çocuğun engelini anlaması ve kabullenmesi engeli ortadan kaldırmaz ancak eğitimine vereceği önemi etkileyecektir.

-
- ÖG çocukların aileleri psikolojik yönden hasta değildir.
 - Kriz durumuyla karşı karşıya kalan ve çözüm arayan bireylerdir.
 - Anne babalar normal bireylerdir çocuklarının ÖG olduğunu öğrendikleri anda duygusal sarsıntı geçirebilen bireylerdir.

Aile eğitimleri ve psikolojik destek hizmetleri genel sınıflandırmalar yerine ailenin ihtiyacına göre bireysel olarak planlanmalı ve uygulanmalıdır.

-
- Aile, çocuğun gereksinimleri fark edip stratejiler geliştirmiş ve durumu kabullenmişse aileye tekrar gereksinimleri anlatmak ve kabullenme sürecine y6nelik çalışmalar yapılmamalı stratejilerini geliştirmeye y6nelik çalışmalarda bulunulmalıdır.

Uyum sürecindeki aşamalar

- Aşama modeli
- Aile sırayla bu süreçleri geçmeyebilir
- Bazı dönemlerde gerilemeler gözlenebilir

Şok

- İnanamama
- Hissizlik, soyutlanma, ağlama

İnkâr

- Engeli reddetme
- Mantığa bürümeye çalışabilirler
- Uzmanlardan çocuklarında bir sorun olmadığını söylemesini bekleyebilirler
- Bilinmeyenin yarattığı korku, engelin gerektirdiği ek sorumluluklarla başa çıkmakta karşılaşılabacağı düşünülen zorluklar, çocuğuma ne olacak sorusunun yarattığı baskıdan dolayı ortaya çıkabilir.
- Ailelerin kendini yeniden toparlama ve problemle başa çıkmak için gerekli enerjiyi sağlamada kendilerine zaman kazandırabilir

-
- Kapı kapı gezip test yaptırma, doktor doktor gezme

Üzüntü ve Çöküntü

- Hayal kırıklığı
- Çocuğun geleceği hakkında kaygılanma
- «Mükemmel çocuk» fantazisi
- Bazı ailelerde ömür boyu sürebilir
- Çöküntü, çözüme ulaşamayan üzüntünün sonucudur.
- Öfke duygusunun kişinin kendisine yöneltilmesidir

-
- Engelleymedikleri bir durumu yaşamak veya aslında ne kadar güçsüz olduklarını düşündükleri için olabilir.
 - Modern toplumda, kaçınılması gerekir çünkü hayatla başa çıkılamadığını kabullenmek ve çözümsüzlük anlamına gelir.
 - İnsani bir duygudur. ÖG olan çocukların anne babalarının çökkünlük yaşamaları normal ve doğaldır.
 - Çöküntünün çözülmesi ailelere değiştirilemez bir durumu kabullenmeleri için fırsat sağlar.

-
- Teşekkür ederim.